

۹۵,۹,۱۸

انقلاب اسلامی ایران و نهضت‌های اسلامی

مجله علمی و پژوهشی

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق *

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

موضوع

موضوع

موضوع

شماره افزوده

سازمان

شماره افزوده

ردیف

ردیف

شماره کتابشناسی ملی

بهرامی، علی اکبر، ۱۳۵۷ -

انقلاب اسلامی ایران و نهضت های اسلامی / علی اکبر بهرامی: [تهیه کننده] پژوهشگاه علوم اسلامی
امام صادق علیه السلام: ویراستار حسین برخوردار.

تهران: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران،
معاونت تربیت و آموزش، ۱۳۹۵.

۱۰۳: ص: ۲۱×۱۴ س.م.

۵۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۶۲۹۷-۹۸-۲

فیبا

کتابنامه: ص [۱۰۱] - ۱۰۳: همچنین به صورت زیرنویس.

ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - علل

جنبش های اسلامی

ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - تأثیر

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)

انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا

سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تربیت و آموزش

۱۳۹۵ الفبا ۸۵/ب ۱۵۵/ DSR

۹۵۵/۰۸۳:

۴۲۱۶۸۶۹:

انقلاب اسلامی ایران و نهضت های اسلامی

• تهیه کننده: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (علیه السلام)

• نویسنده: علی اکبر بهرامی

• ناظر علمی: مرتضی شیرودی

• سروراستار: حسین قاسم حمزه

• ویراستار: حسین برخوردار

• ناظر سازمانی: مرتضی سلامت پناه

• واپایش نهایی: سیدعلی یار افشارپور

• صفحه آرا: علی نصیرمحمدی

• طرح جلد: مصطفی زینلی

• نوبت و سال چاپ: اول / ۱۳۹۵

• شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

• بها: ۵۰۰۰ تومان

• شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۲۹۷-۹۸-۲

• ناشر: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا (با همکاری معاونت تربیت و آموزش ساعس آجا)

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران

نشانی: تهران، خیابان شهید قدوسی، سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران

معاونت تربیت و آموزش، صندوق پستی ۳۳۹۸ - ۱۶۷۶۵

تلفن: ۸۱۹۵۲۴۰۷ دورنگار: ۸۸۴۰۵۰۰۱

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۷
مقدمه.....	۱۱

درس اول: تعریف مفاهیم

۱-۱. تعریف انقلاب.....	۱۴
۲-۱. تفاوت انقلاب با دیگر پدیده‌های سیاسی.....	۱۴
۳-۱. انقلاب رنگی.....	۱۶
۴-۱. انقلاب اسلامی.....	۱۷
۵-۱. ادله وقوع انقلاب‌ها.....	۱۷

درس دوم: علل و زمینه‌های انقلاب اسلامی (۱)

۱-۲. انقلاب مشروطه.....	۲۲
۲-۲. سلسله پهلوی و دین‌زدایی.....	۲۶
۳-۲. نهضت ملی‌شدن صنعت نفت.....	۲۸

درس سوم: علل و زمینه‌های انقلاب اسلامی (۲)

- ۱-۳. لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی ۳۵
- ۲-۳. قیام پانزده خرداد ۳۵
- ۳-۳. کاپیتولاسیون ۳۷
- ۴-۳. رویای تمدن بزرگ ۳۷
۳. ۵. ۳. آغاز قیام ۳۸

درس چهارم: ارتش و انقلاب اسلامی

- ۱-۴. ج. گماشته جی. ا. تش ایران ۴۲
- ۲-۴. ارتش در - ن. ت. اسلامی ۴۳
- ۳-۴. امام خمینی و ارتش ۴۶

درس پنجم: ویژگی‌های انقلاب اسلامی

- ۱-۵. اسلامی بودن ۵۰
- ۲-۵. رهبری ۵۲
- ۱-۲-۵. دوران رهبری امام ۵۳
- ۲-۲-۵. ویژگی‌های رهبری امام خمینی* ۵۴
- ۳-۲-۵. شیوه‌های مبارزاتی امام خمینی* ۵۵
- ۳-۵. تعلیم و تبلیغ ۵۶
- ۴-۵. مردمی بودن ۵۷

درس ششم: دستاوردهای انقلاب اسلامی

- ۱-۶. اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی ۶۲
- ۲-۶. دستاوردهای فرهنگی انقلاب اسلامی ۶۳
- ۳-۶. دستاوردهای اقتصادی و صنعتی ۶۶
- ۴-۶. دستاوردهای سیاسی ۶۷

۵-۶. آسیب شناسی انقلاب اسلامی.....	۷۰
------------------------------------	----

درس هفتم: انقلاب اسلامی و جنبش های اسلامی (۱)

۱-۷. دلایل تأثیر گذاری انقلاب اسلامی بر جنبش های اسلامی.....	۷۶
۲-۷. مروری بر جنبش های اسلامی همسو.....	۸۱
۱-۲-۷. حزب الله لبنان.....	۸۱
۲-۲-۷. جنبش جهاد اسلامی فلسطین.....	۸۴
۳-۱-۷. حماس.....	۸۵

درس هشتم: انقلاب اسلامی و جنبش های اسلامی (۲)

۱-۸. سلفی گری چیست.....	۹۰
۲-۸. ویژگی های جریان های سلفی.....	۹۲
۳-۸. مروری بر جنبش های سلفی.....	۹۲
۱-۳-۸. وهابیت.....	۹۲
۲-۳-۸. اخوان المسلمین.....	۹۴
۳-۳-۸. طالبان.....	۹۴
۴-۳-۸. القاعده.....	۹۶
۵-۳-۸. داعش (دولت اسلامی عراق و شام).....	۹۷
کتابنامه.....	۱۰۱

پیشگفتار

اصول عقاید یا اندیشه‌های بنیادی اسلام، اساس آیین حیات بخش آن است و در شکل‌گیری رفتار مسئله‌ان‌تأثیر بسزایی دارد؛ زیرا به‌طور کلی، رفتار انسان‌ها - خود آگاه یا ناخود آگاه - متأثر از اصول عقاید یا جهان‌بینی آن‌هاست؛ از این رو، برای استقرار و تثبیت نظام ارزشی و رفتاری اسلام، باید مبانی عقیدتی آن بررسی شود.

سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش - جمهوری اسلامی ایران از خجسته‌نهادهای انقلابی است که رسالت عظیم سر و دستش معارف و ارزش‌های اسلامی و مکارم اخلاقی را در ارتش بر عهده دارد. یکی از راه‌های تحقق این مأموریت خطیر «آموزش» است؛ از این رو، برای ارتقاء آموزش و پیشرفت اعتقادی - سیاسی کارکنان آجا، اعم از کادر و وظیفه، تداوم آموزش و نیازی اجتناب‌ناپذیر است.

از آنجا که مخاطبان آموزش‌های عقیدتی - سیاسی به دو دسته پایور و وظیفه تقسیم می‌شوند، و نیز با توجه به سطح تحصیلات آن‌ها، دوره‌های گوناگونی برای ایشان برگزار می‌گردد که عبارت‌اند از:

۱. دوره‌های آموزشی کارکنان پایور: آموزش درجه‌داری (عمومی، تخصصی اولیه، تخصصی ثانویه و سرپرستی) و افسری (مقدماتی، عالی و دافوس)؛
۲. دوره‌های آموزشی کارکنان وظیفه: الف) دوره رزم مقدماتی، ب) دوره‌های حین خدمت که در سه سطح پایین تراز دیپلم، دیپلم و فوق دیپلم و د) سانس و بالاتر انجام می‌پذیرد.

راین‌رو، معاونت تربیت و آموزش «س.ع.س» آجا برای رفع نیازهای یادشده، تسهیل در ساخت‌های لازم برای آموزش بهینه، روزآمد و کاربردی و همسواقوان و مقررات موضوعه و ابلاغی در حوزه تربیت و آموزش، به‌ویژه نظام جامع تربیت و آموزش ستاد کل نیروهای مسلح و ارتش، اقدام به بازنگری و تدوین متون آموزشی - عقیدتی - سیاسی در همه سطوح کرده است. براساس تدبیر فرماندهی، تمام کل قوامینی بر استفاده از ظرفیت‌های پژوهشگاه امام صادق (ع)، معاونت تربیت و آموزش س.ع.س آجا اقدام به تهیه سرفصل برای دوره‌های مختلف آموزش نموده، کار تدوین متون را به پژوهشگاه واگذار کرد که پس از بررسی و تصویب نهایی سرفصل‌ها، در کمیته‌ای علمی، مرکب از نمایندگان معاونت تربیت و آموزش س.ع.س آجا و کارشناسان پژوهشگاه، تدوین متن پیش‌رو به نویسنده واگذار شد و در طول دوره تدوین و نگارش، متخصص موضوعی با عنوان ناظر علمی بر روند مرحله تدوین، نظارت و اشراف داشته، پس از طی دوره یادشده، ناظران سازمانی و نهایی نیز متن را نقد، اصلاح و تأیید کرده‌اند.

سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، به منظور اجرای نظام جامع تربیت و آموزش نیروهای مسلح در حوزه آموزش‌های عقیدتی - سیاسی، توجه خود را بر چند موضوع محوری متمرکز کرده است:

- آموزش قرآن (روخوانی، روان‌خوانی، ترجمه و مفاهیم، تفسیر)

- آموزش عقاید (توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد)

- آموزش احکام

- آموزش اخلاق (اخلاق فردی، اجتماعی و سازمانی و....)

- آموزش مباحث سیاسی

- آموزش جهاد و دفاع

- آموزش تاریخ اسلام

- آموزش مدیریت اسلامی

بدیهی است که این روش روبه دلیل محدودیت های ناشی از حجم و ساعت آموزش و نیز رضایات مرتبط، نمی تواند پاسخ گوی همه نیازها باشد؛ از این رو، لازم است اسنادان محترم:

۱. متن حاضر را اساس و مناسبت آموزش ها قرار داده، و با بیان شیوا و خلاقیت برخاسته از پیشه استادان کاسنی های آن را از منابع معتبر دیگر برطرف، و نیازهای فراگیران را مرتفع نمایند؛

۲. پرسش های مخاطبان را که در چارچوب موضوعات آموزشی متن حاضر است، با نهایت دقت پاسخ دهند و آن ها را به معاونت تربیت و آموزش «س.ع.س» آجا منعکس نمایند تا در ویرایش و پانزدهم ای بعدی این متن از آن ها بهره گرفته شود؛

۳. فراگیران را به سمت فهم و درک مطالب و نه حفظ آن ها هدایت کنند.
کتاب حاضر با عنوان انقلاب اسلامی ایران و نهضت های اسلامی در موضوع مباحث سیاسی برای دوره تخصصی ثانویه تدوین گردیده است.

در پایان، معاونت تربیت و آموزش «س.ع.س» آجا بر خود لازم می داند از نویسنده محترم این کتاب، جناب آقای علی اکبر بهرامی، ناظران محترم علمی، سازمانی و نهایی و دیگر دست اندرکاران تدوین این متن به ویژه مدیریت و

مرکز تدوین متون آموزشی پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع) نهایت
سیاس و امتنان را بنماید.

از استادان، فراگیران و مسئولان اجرایی آموزش درخواست می‌شود،
دیدگاه‌های ارزشمند و تجربه‌های ارزنده خود را درباره متن حاضر، به یکی از
مراقب ذیل به این معاونت ارسال نمایند:

۱. شماره تماس معاونت تربیت و آموزش سازمان عقیدتی - سیاسی آجا:

۰۲۱-۸۴۱۷۸۱۱ و شماره نمابر ۰۲۱-۸۱۹۵۲۴۰۷ می‌باشد؛

۲. کاتبه - ادرس: تهران، چهارراه قصر، سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش

جمهوری اسلامی ایران، و ساختمان شماره دو، معاونت تربیت و آموزش،

مدیریت تهیه متون آموزشی.

معاونت تربیت و آموزش سازمان

عقیدتی - سیاسی آجا

مقدمه

رشد و ادامه مداوم تاریخی انقلاب اسلامی ایران، یکی از بزرگ‌ترین پدیده‌های سیاسی در خاور میانه در قرن گذشته و حاضر است. برای نخستین بار در تاریخ ایران شکل جدیدی از حکومت به منصف ظهور نشست که تا پیش از آن بی سابقه بود. هرچند پیش از آن حکومت‌هایی همانند صفویه داعیه دار دفاع از اسلام و پرچم‌داری تسعیم بودند، در نهایت، این حکومت‌ها از سلطنت استبدادی فراتر نرفتند. فقط با آغاز انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ بود که شکل و ساختار جدیدی از حکومت در ایران ظهور و نمود یافت که بر اساس استدلال‌های فقهی و شرعی پایه‌ریزی شده بود.

جدای از تغییراتی که در شکل حکومت اتفاق افتاد، ماهیت حکومت که اصلی‌ترین و مهم‌ترین ویژگی هر نوع حکومتی به شمار می‌رود، با تغییرات اساسی و بی سابقه‌ای همراه بود. پس از چندین قرن سلطنت سلسله سلسله حکومت‌هایی که با ویژگی‌های کامل دودمانی و خاندانی همراه بودند، جز تداوم یک تیره، یک دودمان یا یک سلسله، به چیز دیگری نمی‌اندیشید. برای نخستین بار شیوه‌ای از حکومت با ویژگی و ماهیتی اسلامی پایه عرصه ظهور نهاد که نه تنها خود را مدافع اسلام و ارزش‌های اسلامی می‌دانست، برآمده از درون اسلام و قوانین آن می‌شمرد و تغییرات گسترده‌ای در سطح فرهنگی، باورها و ارزش‌های اجتماعی و ... ایجاد نمود.

علاوه بر تغییرات درونی، تأثیرات منطقه‌ای و بین‌المللی انقلاب اسلامی نیز در جای خود، بسیار جای تأمل دارد. اثرگذاری عمیق بر جنبش‌های اسلامی و آزادی‌خواهانه منطقه و جهان و الگوگیری حرکت‌های اسلامی از منطق انقلاب اسلامی در نوع خود بی‌سابقه بود. همچنین، تأثیرپذیری جنبش‌ها و حرکت‌هایی نظیر «جنبش امل» و «حزب الله» لبنان، «حماس» و «جهاد اسلامی» در فلسطین، نهضت‌های شیعی در عراق، یمن و دیگر نقاط نیز انکارناپذیر است. از سوی دیگر، اکنش قدرت‌های بزرگ بین‌المللی و جهانی در قبال انقلاب اسلامی، تهدیدهایی را به بار آورد که از سوی این انقلاب، اساس تفکر استعماری و استعماری این قدرت‌ها را چالش جدی مواجه ساخت نیز درخور توجه است.

سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران در جهت وظایف ذاتی خود در ارائه آموزش‌های عقیدتی - سیاسی به کارکنان شرافتمند ارتش، که برگرفته از فرمان‌ها و بیانات حضرت امام خمینی (ره) و فرماندهی معظم کل قوا حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالیه) است و به منظور آشناسازی هرچه بیشتر کارکنان با ویژگی‌ها و علل وقوع انقلاب اسلامی و شناخت تار و پود دشمنی‌های نظام استکباری با این نهاد نوپا، اقدام به تهیه و تدوین کتاب پیش رونموده است. در این کتاب کوشیده ایم با رویکردی تاریخی و در عین حال تبلیغی، فهم، حوادث و وقایع منتهی به انقلاب اسلامی ایران را به رشته نگارش درآوریم. همراه دیگر متون عقیدتی - سیاسی در اختیار همکارانی که در حال گذراندن دوره تخصصی ثانویه هستند قرار دهیم. بدیهی است کتاب حاضر از اشکال خالی نیست؛ از این رو، ارائه دیدگاه‌های شما عزیزان، به ویژه مربیان گرامی، در بهبود و اصلاح این کتاب در تجدیدنظرهای بعدی برای ما بسیار سودمند و راهگشا خواهد بود.

مرکز تدوین متون آموزشی

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)